EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2021/1600,

annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019,

— ottaa huomioon 16. tammikuuta 2019 antamansa päätöslauselman torjunta-aineiden lupamenettelystä unionissa ([1]),

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0097/2021),

A. toteaa, että Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen tulo- ja menotaulukon ([2]) mukaan sen lopullinen talousarvio varainhoitovuodeksi 2019 oli 80 736 785,59 euroa, mikä merkitsee 1,96 prosentin lisäystä vuoteen 2018 verrattuna; toteaa, että viranomaisen talousarvio rahoitetaan pääasiassa unionin talousarviosta ([3]);

B. ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuin on todennut kertomuksessaan viranomaisen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2019 saaneensa kohtuullisen varmuuden siitä, että viranomaisen tilit olivat luotettavat ja tilien perustana olevat toimet olivat lailliset ja sääntöjenmukaiset;

Talousarvio- ja varainhallinto

1. panee tyytyväisenä merkille, että varainhoitovuonna 2019 toteutetun talousarvion seurannan tuloksena talousarvion toteutusaste oli 99,99 prosenttia, mikä merkitsee hienoista 0,01 prosentin vähennystä vuoteen 2018 verrattuna; panee lisäksi merkille, että maksumäärärahojen käyttöaste oli 91,45 prosenttia, mikä merkitsee hienoista 0,15 prosentin lisäystä vuoteen 2018 verrattuna;

2. pyytää komissiota myöntämään viranomaiselle asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa varoja, jotta se voi käyttää määrärahansa mahdollisimman vaikuttavalla tavalla, esimerkiksi palkata rajoitetuksi ajaksi sopimussuhteisia toimihenkilöitä, jotka eivät kuuluisi henkilöstötaulukkoon, ylittämättä kuitenkaan viranomaiselle osoitettuja vuotuisia määrärahoja; katsoo, että tällainen joustavuus auttaisi nopeuttamaan pääosin henkilöstöresurssien vakavasta puuttumisen vuoksi tekemättä jääneen ja kertyneen työn hoitamista eri aloilla;

Toiminnan tuloksellisuus

3. toteaa, että viranomainen käyttää keskeisiä tulosindikaattoreita kattavassa tulosperusteisen hallinnoinnin menettelyssään mitatakseen toiminnastaan saatavaa lisäarvoa erityisesti tieteellisen tiedon jakamisen osalta; toteaa lisäksi, että viranomainen käyttää muita tulosindikaattoreita talousarviohallintonsa tehostamiseksi; toteaa, että mitään indikaattoreita ei poistettu tai lisätty vuonna 2019;

4. panee tyytyväisenä merkille viranomaisen saavuttamat hyvät tulokset, mitä tulee sen näkyvyyteen sosiaalisessa mediassa, ja sen, että vuonna 2019 käsiteltiin yli 500 säänneltyjä tuotteita koskevaa kysymystä;

5. panee merkille, että viranomainen toteutti vuonna 2020 ulkoisen arvioinnin vuotta 2027 koskevan uuden strategian kehittämisen yhteydessä arvioidakseen nykyisen strategian täytäntöönpanon tasoa ja varmistaakseen lisäaloitteiden sisällyttämisen strategiaan;

6. kannustaa viranomaista jatkamaan palvelujensa digitalisointia byrokratian vähentämiseksi;

([1]) Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0023.
([2]) EUVL C 107, 31.3.2020, s. 245.
([3]) EUVL C 107, 31.3.2020, s. 245.

7. panee tyytyväisenä merkille, että viranomainen jakaa resursseja ja toimintoja Euroopan kemikaaliviraston, Euroopan ympäristökeskuksen, Euroopan lääkeviraston sekä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen kanssa samassa toimintapoliittisessa klusterissa terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston, ympäristön pääosaston ja tietotekniikan pääosaston ohjauksessa; panee merkille, että viranomainen on osallistunut aktiivisesti Euroopan unionin virastojen verkoston aloitteeseen, joka koskee yhteisten palvelujen määrittämistä, täytäntöönpanoa ja seurantaa ja joka on myös johtanut useisiin yhteisiin toimiin ja hankkeisiin erityisesti yhteishankintojen alalla; kannustaa voimakkaasti viranomaista pyrkimään aktiivisesti lisäämään ja laajentamaan yhteistyötä unionin virastojen kanssa;

8. panee huolestuneena merkille, että viranomainen, joka on yksi säänneltyjen tuotteiden riskinarvioinnista vastaavista unionin sääntelyvirastoista, ei saa riittävästi resursseja hoitaakseen tehtäviään tehokkaasti; vaatii, että viranomaiselle myönnetään riittävät resurssit sen tehtävien hoitamiseksi;

9. korostaa, että vuonna 2019 parlamentti hyväksyi 16 muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen tuontia koskevaa vastalausetta; korostaa, että yksi syy vastalauseille on se, että muuntogeenisiä organismeja käsittelevän viranomaisen lautakunnan tekemissä riskinarvioinneissa on puutteita; kehottaa viranomaista käsittelemään näitä puutteita ja korjaamaan ne kiireellisesti; toteaa, että puutteisiin kuuluvat muun muassa seuraavat: torjunta-ainejäämien, Bacillus thuringiensis -toksiinien (Bt-toksiinien) ja kasviainesosien yhteisvaikutuksia ei testata, täydentävien rikkakasvien torjunta-aineiden lisääntyneen käytön vaikutuksia muuntogeenisten kasvien yleiseen turvallisuuteen ei tutkita ja asianmukaisia Bt-proteiinien toksisuuskokeita ei tehdä;

10. panee tyytyväisenä merkille viranomaisen panoksen elintarvike- ja rehuketjun turvallisuuteen unionissa ja sen huomattavat ponnistelut sen antaessa unionin riskinhallinnasta vastaaville tahoille kattavaa, riippumatonta ja ajantasaista tieteellistä neuvontaa ravintoketjua koskevista kysymyksistä, viestiessä saavuttamistaan tuloksista ja niiden taustalla olevista tiedoista suurelle yleisölle selkeällä tavalla sekä toimiessa yhteistyössä asianomaisten osapuolien ja institutionaalisten kumppanien kanssa edistääkseen unionin elintarvikkeiden turvallisuutta koskevan järjestelmän johdonmukaisuutta ja luottamusta siihen;

11. korostaa, että vuonna 2019 viranomainen saattoi päätökseen 838 kysymyksen käsittelyn tieteellisten lausuntojen, teknisten raporttien ja taustajulkaisujen muodossa;

12. panee huolestuneena merkille, että tilintarkastustuomioistuin totesi erityiskertomuksessaan nro 2/2019 ([4]), että uusia aineita koskevien lupahakemusten määrän kasvu oli johtanut huomattavaan ruuhkautumiseen erityisesti elintarvikkeiden säänneltyjen ainesosien alalla; pitää valitettavana, että jäsenvaltiot eivät aina toimita viranomaiselle tieteellisten arviointien tekemiseen tarvittavia tietoja;

13. panee merkille, että asetus (EU) 2019/1381 ([5]) (uusi avoimuusasetus), jolla vastataan suoraan eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen ”Kielletään glyfosaatti”, hyväksyttiin, ja toteaa, että sillä pyritään parantamaan elintarvikeketjun riskinarvioinnin avoimuutta ja erityisesti vahvistamaan viranomaisen käyttämien tutkimusten luotettavuutta, objektiivisuutta ja riippumattomuutta; panee merkille, että vuonna 2019 se osoitti yhteensä 3,03 kokoaikavastaavaa työntekijää ja hieman yli 196 000 euroa riippumattomuutta ja eturistiriitojen hallintaa koskevien toimintaperiaatteidensa täytäntöönpanoon;

Henkilöstöpolitiikka

14. panee merkille, että 31. joulukuuta 2019 henkilöstötaulukosta oli täytettynä 97,81 prosenttia ja että unionin talousarviossa hyväksytyistä 320 toimesta oli täytettynä 5 vakinaista ja 308 väliaikaista tointa (vuonna 2018 hyväksyttyjä toimia oli 319); panee merkille, että vuonna 2019 viranomaisen palveluksessa työskenteli lisäksi 131 sopimussuhteista toimihenkilöä ja 15 kansallista asiantuntijaa;

([4]) Erityiskertomus nro 2/2019 – Elintarvikkeiden kemialliset vaarat: EU:n elintarviketurvallisuuspolitiikka suojelee meitä, mutta siihen liittyy haasteita, EUVL C 21, 17.1.2019, s. 7.

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1381, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, elintarvikeketjuun sovellettavan EU:n riskinarvioinnin avoimuudesta ja kestävyydestä sekä asetusten (EY) N:o 178/2002, (EY) N:o 1829/2003, (EY) N:o 1831/2003, (EY) N:o 2065/2003, (EY) N:o 1935/2004, (EY) N:o 1331/2008, (EY) N:o 1107/2009 ja (EU) 2015/2283 sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta (EUVL L 231, 6.9.2019, s. 1).

15. toteaa, että sukupuolten tasapuolinen edustus on tyydyttävää viranomaisen ylemmässä johdossa, kun kolme jäsentä viidestä on naisia; panee kuitenkin merkille, että viranomaisen johtokunnassa neljä jäsentä viidestätoista on naisia; pyytää komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan huomioon, että on tärkeää varmistaa sukupuolten tasapuolinen edustus nimitettäessä jäseniä viranomaisen johtokuntaan; panee huolestuneena merkille viranomaisen henkilöstön maantieteellisen epätasapainon, sillä yhden kansallisuuden osuus koko henkilöstöstä on 46,49 prosenttia; kannustaa viranomaista toteuttamaan lisätoimenpiteitä entistä paremman maantieteellisen tasapainon varmistamiseksi mutta panee merkille toteutetut toimet;

16. panee merkille, että kuusi uutta sopimussuhteista toimihenkilöä 25 pyydetystä hyväksyttiin vuonna 2019 hoitamaan lisääntynyttä työmäärää uuselintarvikkeiden arviointien ja vakavan riskin kasvituotteiden arviointien alalla; panee merkille, että viranomainen on pyytänyt edelleen lisää resursseja;

17. panee merkille, että viranomainen on hyväksynyt toimintaperiaatteet, joilla suojellaan työntekijöiden ihmisarvoa ja ehkäistään häirintää; toteaa, että viranomainen järjesti pakollisia koulutuskursseja sekä henkilöstölle että johtajille, tarjosi luottamuksellista neuvontaa ja julkaisi ensimmäisen raportin häirintätapauksista intranetsivustollaan; panee myös merkille, että vain henkilöstö ja kansalliset asiantuntijat voivat käynnistää virallisen menettelyn; pitää valitettavana, että viranomainen ilmoitti vuonna 2019 viidestä häirintätapauksesta, joista kolme oli virallisia ja kaksi epävirallista; panee merkille, että tarvittavat menettelyt niiden tutkimiseksi otettiin käyttöön ja että oikeusmenettelyjä ei aloitettu missään näistä tapauksista; kehottaa viranomaista ilmoittamaan, toteutetaanko muita toimenpiteitä tulevien tapausten ehkäisemiseksi;

18. kehottaa viranomaista kehittämään edelleen ethics@work-ohjelmaansa kehittämällä toimenpiteitä, joilla väärinkäytösten paljastajille tarjotaan suojelua;

Hankinnat

19. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että viranomainen on käynnistänyt pätevän lääkärin palveluja koskevan hankintamenettelyn, joka sisältää tarjouspyynnön ja tekniset eritelmät, jotka on julkaistu ainoastaan italian kielellä, vaikka viranomaisen työkieli on englanti; panee myös merkille, että kielelliset tekniset eritelmät, jotka tarjoajan oli toimitettava, eivät olleet vaatimusten mukaisia; panee huolestuneena merkille, että tämän seurauksena viranomainen sai vain yhden tarjouksen; panee merkille viranomaisen vastauksen tilintarkastustuomioistuimen havaintoon ja toimenpiteet, joita viranomainen on toteuttanut estääkseen tämän puutteen toistumisen;

Eturistiriitojen ennaltaehkäisy ja hallinta sekä avoimuus

20. panee tyytyväisenä merkille viranomaisen nykyiset toimenpiteet ja jatkuvat pyrkimykset avoimuuden, eturistiriitojen ennaltaehkäisyn ja hallinnan sekä väärinkäytösten paljastajien suojelun varmistamiseksi; pitää myönteisenä eturistiriitojen ehkäisemiseksi käyttöön otettujen jälki- ja ennakkotarkastusten vaikuttavuutta, sillä niiden avulla estettiin 37 eturistiriitatapausta ja tehtiin kahdeksan havaintoa, ja toteaa, ettei yksikään havainnoista edellyttänyt korjaavien toimenpiteiden hyväksymistä;

21. toteaa, että tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2017 kertomuksessaan esittämä huomautus tarpeesta vahvistaa tilinpitäjän riippumattomuutta on viranomaisen mukaan saatu päätökseen, mutta tilintarkastustuomioistuimen mukaan se on vielä kesken; panee merkille viranomaisen vastauksen, jonka mukaan tilinpitäjän riippumattomuus on kiistaton, ja kehottaa viranomaista pyytämään tilintarkastustuomioistuimelta vahvistusta mahdollisimman pian;

22. pitää valitettavana, että viranomaisen riippumattomuutta koskeviin toimintaperiaatteisiin sisältyy edelleen kahden vuoden karenssiajan soveltamisen osalta velvoite tarkastaa asiantuntijoiden sidonnaisuudet vain sen tieteellisen ryhmän toimeksiannon osalta, jonka jäsenyyttä asianomainen asiantuntija hakee; ei ole yhtä mieltä viranomaisen väitteestä, jonka mukaan sen nykyiset toimintaperiaatteet tarjoavat kehittyneen ja vankan menetelmän mahdollisten eturistiriitojen ehkäisemiseksi; kehottaa jälleen uudistamaan näitä toimintaperiaatteita viipymättä sen varmistamiseksi, että asiantuntijoiden sidonnaisuuksia tarkastellaan viranomaisen koko toimivalta huomioon ottaen, kuten parlamentti on toistuvasti vaatinut; muistuttaa viranomaista siitä, että lautakuntiensa riippumattomuuden säilyttämiseksi se voi hyödyntää tarvitsemiaan asiantuntijapalveluita siten, että se pyytää asiantuntijoita osallistumaan kuulemistilaisuuksiin myöntämättä näille oikeutta osallistua lautakuntien neuvotteluihin ja päätelmien laadintaan;

23. pitää valitettavana, että viranomaisen toimivaltaan kuuluvilta yrityksiltä saatavaa tutkimusrahoitusta ei pidetä merkityksellisenä karenssiajan kannalta, mikäli kyseessä olevat määrät eivät nouse yli 25 prosentin asiantuntijan ja/tai hänen tutkimusryhmänsä hallinnoimasta tutkimuksen kokonaisbudjetista, ja että kynnysarvoa sovelletaan yksittäisiin lähteisiin eikä kaikkiin yksityisiin lähteisiin yhdessä; kehottaa jälleen poistamaan rahoituksen kynnysarvon viranomaisen riippumattomuutta koskevista periaatteista parlamentin toistuvien asiaa koskevien pyyntöjen mukaisesti; korostaa, ettei se pidä hyväksyttävänä sitä, että viranomainen kieltäytyy täysin ottamasta huomioon Euroopan parlamentin huolta tästä puutteesta viranomaisen riippumattomuutta koskevissa toimintaperiaatteissa;

24. kehottaa viranomaista mukauttamaan käytäntönsä Euroopan oikeusasiamiehen 7. toukokuuta 2020 asiassa 2168/2019/KR antamien suositusten mukaisiksi erityisesti varmistamalla tarvittaessa, että hyödynnetään mahdollisuutta kieltää viranomaisen ylimpään johtoon kuuluvia ottamasta vastaan tiettyjä tehtäviä heidän palvelussuhteensa päätyttyä, vahvistamalla perusteet, joiden mukaisesti määritellään, milloin se kieltää henkilöstön siirtymisen yksityiselle sektorille, ilmoittamalla viranomaisen ylimmän johdon tehtäviin hakeville hakukriteereistä ja ottamalla käyttöön sisäiset menettelyt, jotta sen henkilöstön jäseneltä, joka siirtyy toiseen tehtävään, evätään välittömästi mahdollisuus saada luottamuksellisia tietoja;

Sisäinen valvonta

25. toteaa, että sisäisen tarkastuksen henkilöstöhallintoa ja etiikkaa koskevan tarkastuksen loppuraportti annetiin vuonna 2019, ja panee merkille kaksi erittäin tärkeää huomautusta, joista toinen koski palvelukseenotto- ja valintamenettelyn puutteita ja toinen ajanhallintaprosessin puutteita; panee merkille, että vuonna 2019 sisäinen tarkastus käynnisti tarkastuksen elintarvikkeiden ainesosia ja pakkauksia koskevien tieteellisten selvitysten arvioinnista ja hyväksymisestä;

26. panee merkille, että viranomainen osallistui komission suosituksesta riskinhallintaa koskevaan vertaisarviointiin unionin virastojen keskuudessa ja kannusti parhaiden käytäntöjen vaihtoon;

27. on tyytyväinen viranomaisen petostentorjuntastrategian toimintasuunnitelman täysimääräiseen täytäntöönpanoon Euroopan petostentorjuntaviraston menetelmien ja ohjeiden mukaisesti tehdyn sisäisen riskinarvioinnin perusteella; suosittelee, että viranomainen päivittää petostentorjuntastrategiaansa ja toimintasuunnitelmaansa puuttuakseen viranomaiseen kohdistuviin petosriskeihin ja raportoi edistymisestä vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle;

28. kehottaa viranomaista pyrkimään levittämään tutkimustensa tuloksia suurelle yleisölle;

Muita huomautuksia

29. panee merkille viranomaisen pyrkimykset varmistaa kustannustehokas ja ympäristöystävällinen työpaikka; kehottaa viranomaista tehostamaan näitä toimia noudattamalla Euroopan unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään liittyviä ohjeita ja tekemään työtä kestävyyden lisäämiseksi;

30. panee merkille, että viranomainen on hyväksynyt uudet yhdennetyt toimintaperiaatteet, jotka kattavat tietoturvan, toiminnan jatkuvuuden, turvallisuuden sekä terveyden ja turvallisuuden; pitää myönteisenä monivaiheisen todentamisen käyttöönottoa ja sitä, että pääkäyttäjätilejä rajoitettiin entisestään ja viranomaisen tietoturvallisuuden parantamiseksi annettiin pakollista koulutusta;

31. viittaa vastuuvapauden myöntämistä koskevaan päätökseen liittyvien muiden, luonteeltaan yleisten huomautusten osalta erillisvirastojen toiminnan tuloksellisuudesta, varainhoidosta ja sen valvonnasta 29. huhtikuuta 2021 antamaansa päätöslauselmaan ([6]).

([6]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0215.